

5%-regel

De '5%-regel' werd voor het eerst gebruikt bij UiTPAS Gent en is sindsdien een erg nuttig instrument gebleken om verenigingen in verschillende UiTPAS-steden, gemeenten en regio's te overtuigen om in te stappen. Maar wat houdt deze 'regel' nu precies in en op welke manieren wordt hij zoal toegepast?

Principes van de 5%-regel

Sommige UiTPAS- steden en -gemeenten kiezen ervoor om de zogenaamde 5%-regel toe te passen. De standaard verdeelsleutel voor de solidaire kostendeling (20% - 40% - 40%) wijzigt in dit geval van zodra meer dan 5% van de deelnemers recht hebben op het kansentarief:

Wanneer er meer dan 5% leden deelnemen aan kansentarief, vervalt de derving vanuit de vereniging en staat de lokale overheid in voor de volledige derving (vanaf de eerste inschrijving tegen kansentarief na die eerste 5%). Met andere woorden: vanaf 6% inschrijvingen aan het kansentarief, wijzigt de standaard verdeelsleutel in 20% - 80% voor de lokale overheid.

Hiermee creëert de lokale overheid dus een soort plafond van de kosten. De beslissing om met deze 5%-regel te werken wordt lokaal genomen en is in geen geval een verplichting.

Ontstaan van de 5%-regel

De 5%-regel vond zijn oorsprong in Gent. Voor ze van start gingen met UiTPAS, werkte stad Gent al met een regeling om via subsidies toegekend aan (armoedeorganisaties) personen in armoede toegang te geven tot het vrijetijdsleven. Hierbij konden deze personen terecht bij heel wat organisaties. Omdat ze het aanbod voor de doelgroep zo breed mogelijk wilden houden, werd de 5%-regel bedacht.

Toepassing

Deze 5%-regel kan op verschillende manieren georganiseerd worden:

- De regel kan op niveau van de activiteit of op niveau van het lidmaatschap van een club of een vereniging worden toegepast;
- Ook op niveau van de organisator kan worden gedifferentieerd:.. geldt de regel enkel voor **alle** erkende verenigingen? Of enkel voor erkende sportvereniging?

Dit zijn keuzes die de lokale overheid zelf kan maken. De concrete uitwerking per stad of gemeente vind je onderaan dit verslag

Voordelen van de 5%-regel

Met de 5%-regel kan je tegemoet komen aan financiële bezorgdheden van aanbieders. Een vaak gehoorde drempel bij het aanspreken van verenigingen, is de angst voor het uitschrijven van een “blanco cheque” en geen controle hebben over de financiële consequenties van UiTPAS-aanbieder worden. Vanaf 6% leden of participaties van mensen met het kansenstatuut, zijn de kosten immers volledig voor het lokale bestuur.

Op deze manier kan een UiTPAS-gemeente meer aanbieders aantrekken. Een groter en gevarieerder aanbod kan dan weer zorgen voor meer UiTPAS-houders, wat op zijn beurt resulteert in een betere spreiding van deelname over het aanbod, waardoor clubs nog minder dreigen ‘overspoeld’ te worden. In de praktijk zien we dat deze drempel van 5% relatief weinig overschreden wordt.

Jeugdbewegingen en andere organisaties die deel uitmaken van een koepel moeten vaak een deel van hun lidgelden doorstorten naar de koepel. Hierdoor ervaren deze organisatoren vaker een financiële drempel. De 5%-regel kan dit opvangen. Meer informatie hierover vind je in onze [toolkit verenigingen](#).

Mogelijke valkuilen

Voor de lokale overheid betekent dit natuurlijk een extra kost gezien zij vanaf 5% deelnemers of leden de derving van de aanbieder voor hun rekening nemen. Echter, voor UiTPAS werd ingevoerd, waren deze kosten volledig voor rekening van het OCMW. UiTPAS laat toe om een solidaire kostendeling met de verenigingen op te zetten, wat deels de kosten voor het lokale bestuur van deze 5%-regel kan opvangen.

Duidelijke communicatie is erg belangrijk zodat de verenigingen de regel juist begrijpen. Er kan bijvoorbeeld verwarring ontstaan wanneer de 5% regel toegepast wordt op niveau van de activiteit, dan wel op niveau van lidgelden. Verenigingen die administratief minder sterk staan, hebben mogelijk extra ondersteuning nodig bij het toepassen van deze regel.

Sommige UiTPAS-steden, -gemeenten of -regio's passen de 5%-regel toe voor specifieke aanbieders. Dit kan oneerlijk overkomen bij andere aanbieders. Het is dus ook belangrijk om deze beslissing goed te kaderen bij de organisatoren.

Conclusie

In de praktijk zien we dat het aantal organisaties die gebruik maakt van deze 5%-regel beperkt blijft. Vaak overschatten organisaties de kosten die gepaard gaan aan de UiTPAS. De 5%-regel kan er dus voor zorgen dat je deze organisaties toch een zekerheid biedt als het gaat over mogelijke kosten, zonder dat het meteen gepaard gaat met een hoge kost voor de gemeente.

Casus 1: Gent

Toepassing; wie heeft recht op de 5%-regel?

Alle verenigingen die erkend zijn bij de sport-en jeugddienst met actieve vrijetijdsparticipatie* mogen aanspraak maken op deze 5%-regel. Aanbieders met passieve vrijetijdsparticipatie wordt niet opgenomen in dit aanbod. Kunstencentra

of cinema's waarbij pashouders komen kijken naar een voorstelling of film kunnen dus geen aanspraak maken op deze regeling.

** Ook erkende verenigingen bij de cultuurdienst komen in aanmerking, maar een dergelijke vraag uit deze groep is nog niet gesteld.*

Toepassing

Stad Gent berekent het percentage van pashouders op het niveau van een activiteit, niet op basis van het globale ledenaantal. Wanneer een activiteit afgelopen is, bezorgt de organisator aan de lokale UiTPAS-trekker het aantal personen dat deelgenomen heeft aan de activiteit. Vervolgens kan de lokale UiTPAS-trekker uit het systeem halen hoeveel personen het kansentarief hebben opgenomen voor deze activiteit. Voor elke activiteit moet er dus een afzonderlijk document opgemaakt worden.

Dit systeem werkt op basis van vertrouwen: de organisator geeft zelf aan hoeveel personen deelgenomen hebben. Dit heeft als bijkomend voordeel dat er vaak meerdere ledenprijzen- of categorieën zijn. Daardoor kan het voor de lokale trekker soms onduidelijk zijn wanneer iemand een lid is of niet. Doordat de organisator dit zelf meegeeft, zit dit rekenwerk niet meer bij de gemeente. De verantwoordelijkheid bij het doorgeven van deze gegevens ligt bij de organisator, niet bij de gemeente.

De 5%-regel wordt eenmaal per jaar verrekend en staat los van de financiële flow die tweemaandelijks wordt verrekend. Soms zijn er namelijk annulaties, waardoor deze overzichten niet meer up-to date zijn. Dit heeft als nadeel dat organisatoren soms wat langer op hun terugbetaling moeten wachten.

Bijzonderheden/aandachtspunten

- Juridisch: er is een addendum toegevoegd aan de samenwerkingsovereenkomst waarin staat voor wie de 5%-regel geldt en hoe je dit kan aanvragen.
- Het is een systeem dat werkt op basis van vertrouwen, er is dus geen rechtstreekse controle. Soms voert de stad steekproefsgewijze controles uit of vragen ze de verzekeringspapieren op om het aantal aanwezigen na te kijken.
- Stad Gent is aangesloten bij UiTPAS regio Gent. Een organisatie kan enkel een aanvraag indienen bij de gemeente waar de organisatie erkend is. Bij het aantal participaties wordt er niet gekeken naar de woonplaats van de participanten.

Enkele cijfers

70 partners hebben aangegeven dat zij graag van de 5%-regeling gebruik willen maken. Daarvan maken er 24 partners maken er effectief gebruik van, waarvan 18 binnen de sportsector. De overige 46 partners zitten dus niet boven deze 5%. 15% van het totale budget voor participaties via UiTPAS gaat naar deze retributies.

Casus 2: Mechelen

Context en waarom

Mechelen heeft zich gespiegeld aan het voorbeeld van Gent bij het implementeren van de 5%-regel. Origineel werd er in Mechelen gewerkt met de talentencheques. Alle kinderen in Mechelen kregen een cheque van 50 euro, die ze konden uitgeven bij verschillende jeugdorganisaties in Mechelen. Om ervoor te zorgen dat deze jeugdorganisaties bij de overstap naar UiTPAS niet zouden wegvallen, is er daarom gekozen om deze op te vangen door de 5%-regel. Op deze manier wordt ook langdurige participatie door kinderen in armoede gestimuleerd en vormt het een van de speerpunten om kinderarmoede tegen te gaan.

Toepassing

De 5%-regel geldt voor elke erkende organisatie, zolang deze werkt met lidgelden. De regel geldt niet voor individuele activiteiten.

De lokale UiTPAS-trekker vraagt twee zaken op bij de organisator die wilt werken met de 5%-regel:

- de basisprijs;
- het totaal aantal leden van het jaar **voordien**.

Deze gegevens worden ingevoerd in een excel-document dat vervolgens berekent voor hoeveel leden zij boven de 5% zitten. **De 5% wordt dus altijd berekend op het aantal van het jaar voordien!**

Bijzonderheden

- Als er annulaties zijn onder de inschrijvingen met een UiTPAS aan kansentarief, dan wordt bij het berekenen van de 5% rekening gehouden met het aantal pashouders dat geregistreerd is in het UiTPAS-systeem.
- Mechelen werkt met een coupon-systeem voor inschrijvingsprijzen tussen 150 en 500 euro. Hiermee kunnen pashouders één keer per jaar participeren aan een activiteit van deze prijsklasse.
- De 5%-regel is ook opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst tussen de KSB en de organisator.
- De 5%-regel brengt bijkomend is administratief werk met zich mee
- De regel is voornamelijk naar semi-professionele en amateurgroepen een moeilijk uit te leggen concept.
- **Tip:** Vraag heel duidelijke, concrete cijfers op bij de organisaties waar die nodig zijn.

Cijfers

In Mechelen zijn er 40 à 50 sportclubs aangesloten, waarvan 3 clubs met de 5%-regel werken. Er zijn nog geen jeugd- of cultuurorganisaties aangesloten met de 5%-regel.

Bijzonderheden

Wat met een wisseling in het aantal leden doorheen eenzelfde werkjaar (als je ervoor kiest om per lidmaatschap te werken)?

- Bij een toename van het ledenaantal: de nieuwe leden worden ingerekend in het nieuwe totaal. Op basis daarvan kan bekeken worden of de 5%-regel nog steeds gehanteerd wordt voor deze organisator.
- Bij een afname van het ledenaantal: hierbij is het afhankelijk wat er met het resterende lidgeld gebeurt. Wanneer de persoon afhaakt, maar er is geen terugbetaling mogelijk, dan wordt deze wel opgenomen in de berekening. Als de overige kost terugbetaald wordt, dan wordt deze persoon niet opgenomen in de afrekening.

In Mechelen wordt aan het begin van het werkjaar de aantallen opgevraagd aan de organisaties. Er wordt enkel rekening gehouden met het aantal toegekende kansentarieven in het UiTPAS-systeem.